

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ
КОМУНІКАЦІЙ

Кафедра журналістики та філології

**ЗАКОРДОННІ МАСМЕДІА ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНІ: ДОБІРКА
ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ**
**Foreign mass media about war in Ukraine: selection of journalistic
material**

Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «бакалавр»
студента спеціальності «Журналістика»,
освітньої програми «Журналістика»,
групи ЖТ-81

Тищенко Марини Миколаївни

Науковий керівник –
Гаврилюк Інна Леонідівна,
доцент, кандидат наук із соціальних комунікацій

Суми 2022

Бібліографічний опис

Тищенко, М. М. «Закордонні масмедіа про війну в Україні» : добірка журналістських матеріалів [Текст] : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня «бакалавр» ; спец. 081 – журналістика / М. М. Тищенко ; наук. керівник І. Л. Гаврилюк. – Суми : СумДУ, 2022. – !! с.

У роботі на основі аналізу новинної стрічки закордонних масмедіа розглядаються особливості висвітлення іноземними ЗМІ війни в Україні, актуальність та значущість цих журналістських матеріалів для іноземної аудиторії.

Ключові слова: ЗМІ, закордонні масмедіа, огляд, війна в Україні.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.....7	
1.1 Міжнародна журналістика: особливості, функції та принципи....	7
1.2 Нові тенденції в розвитку міжнародної журналістики.....	12
1.3 Огляд як журналістський жанр.....	15
Висновки до першого розділу.....	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	20
РОЗДІЛ II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ.....	
ВИСНОВКИ.....	

ВСТУП

Важливість ЗМІ в сучасному українському суспільному житті парадоксальним чином поєднується з подіями, що сталися в Україні 24 лютого 2022 року – нападом російських військ на незалежну українську територію.

Події в Україні продовжують залишатися в центрі уваги засобів масової інформації більшості країн світу. Зокрема, лише за середину травня Україні було присвячено 485 інформаційних публікацій (без новин та іншої короткої інформації), за даними експертів МЗС України.

Тон публікації також наводить на думку про контекст інформації, сприятливий для нашої країни. Зокрема, 44% з них були позитивними, 50% – нейтральними і лише 6% – негативними.

Зарубіжні ЗМІ акцентують увагу на таких темах: виступи Зеленського і Путіна з нагоди 9 травня, G7 (країни «Великої сімки») продовжує вводити санкції проти Росії, візит Шарля Мішеля в Україну та вибухи в Одесі, Джозеф Боррель та його пропозиція залучити заморожування російських резервів для відбудови України та ініціатива «Європейська політична спільнота».

Аналіз самого негативу свідчить про те, що російська пропаганда механічно поширює наратив через контрольовані іноземні джерела. Наприклад, у кубинських ЗМІ – про масштаби втрат української армії, чи про розробку нового покоління російських гіперзвукових ракет (у в'єтнамських та іранських ЗМІ). У той же час деякі ЗМІ вивчають і поширюють виправдання агресії Росії проти України в контексті «кризи міжнародної безпеки», а також аргументи за «умову перемоги» для припинення бойових дій у разі невдачі військово-політичного керівництва Росії.

В таких країнах, як В'єтнам, Молдова, Швейцарія, Македонія, Угорщина, Польща, Кіпр, Іспанія, Данія, Естонія, Франція, Угорщина, Болгарія, ЄС, Туніс, Оман, ОАЕ, Іран, Венесуела, Бразилія, Узбекистан ЗМІ позитивно процитували слова Президента України Володимира Зеленського

про річницю перемоги над нацизмом у Європі: *«Незабаром в Україні буде два дні перемоги», «Ми нікому не дозволимо присвоїти перемогу», «ми воюємо за свободу наших дітей»* тощо.

Таким чином, **мета роботи:** комплексне дослідження добірки журналістських матеріалів закордонних мас-медіа про війну в Україні.

Об'єкт: Закордонні мас-медіа.

Предмет: Закордонні мас-медіа про війну в Україні: добірка журналістських матеріалів.

Мета передбачає виконання певних **завдань:**

1. Описати міжнародну журналістику: особливості, функції та принципи;
2. Охарактеризувати нові тенденції в розвитку міжнародної журналістики;
3. Розкрити огляд як журналістський жанр.
4. Навести добірку авторських журналістських матеріалів

Теоретико-методологічна база кваліфікаційної роботи.

Дослідженням медіа в усіх аспектах суспільства та впливу медіа на громадську думку займаються науковці різних епох у країні та за кордоном. Дослідженням різноманітних питань взаємодії влади та ЗМІ займалися такі вчені, як В. Здоровега, А. Москаленко, В. Шкляр, В. Різун, К. Маркелов, Г. Почечов та інші. Проблемам і перспективам української журналістики присвячені роботи вітчизняних учених А. Чичановського, О. Гриценка, М. Житарюка, Я. Лось та інших дослідників.

Питанням вивчення особливостей, новітніх трендів розвитку міжнародної комунікації та міжнародної журналістики займаються як вітчизняні, так і іноземні вчені, такі як О. Зернецька, Є. Макаренко, С. Опратний, Н. Піпченко, Г. Прутцков, М. Рижков.

Методи дослідження:

1. Теоретичні: аналіз, синтез, систематизація, зіставлення, класифікація джерел інформації, що дозволило узагальнити та систематизувати погляди закордонних журналістів на проблему, яка вивчається.

2. Емпіричні: тематичне дослідження, метод спостереження, аналіз тексту, що дозволило отримати необхідну інформацію про фокус закордонних медіа на події в Україні та провести ретельний аналіз.

Структура кваліфікаційної роботи: робота складається зі вступу, розділу 1, розділу 2, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі визначено мету, об'єкт, предмет дослідження, завдання а також обґрунтована актуальність.

В першому розділі «Становлення міжнародної журналістики» описано міжнародну журналістику: особливості, функції та принципи, нові тенденції в розвитку міжнародної журналістики та охарактеризовано огляд як журналістський жанр.

В другому розділі «Інформаційний продукт» представлена авторська добірка журналістських матеріалів.

РОЗДІЛ I. СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

1.1 Міжнародна журналістика: особливості, функції та принципи.

Значна частина інформації про Україну в Європі поширюється іноземними мовами, міжнародними журналістами через іншомовні українські ЗМІ. Від них залежить, якою сприйматимуть Україну у світі.

Міжнародна журналістика — це вид журналістської діяльності, що спеціалізується на подачі міжнародної інформації. На цьому етапі, у сфері міжнародної журналістики, особливу увагу дослідники приділяють трансформації медіа у формуванні інформаційного суспільства та появі нових медіа, що є результатом інтеграції мультимедійних та глобальних комунікаційних мереж.

В дослідженні Ф. Бонда «Вступ до журналістики» про «четвертий стан» усіх його проявів» (1961) було визначено чотири функції журналістики: 1) інформувати, 2) пояснювати, 3) спрямовувати читачів, 4) розважати аудиторію. Вчений також вбачав рекламу як доповнення, додаткову функцію [2].

У роботі американського вченого Д. Маккуейла «Вступ до теорії масової комунікації» (1987) представлена найповніша концепція функціонування журналістики на сьогодні. Узагальнюючи погляди своїх попередників, - співвітчизників Г. Лассвелла, Ч. Р. Міллса, він запропонував таку схему функцій журналістики:

1. Повідомляти:

- Надавати інформацію про події в країні та світі;
- Звітні відносини з органами влади;
- Сприяти оновленню, адаптації та прогресу.

2. Корелювати:

- Пояснювати, коментувати зміст подій та новин;
- Підтримувати існуючі повноваження і стандарти влади;

- Соціалізувати, координувати різні форми діяльності;
- Домагатися консенсусу;
- Установлювати пріоритети та повідомляти про відповідний статус.

3. Забезпечувати спадковість:

- Виразити домінуючу культуру та виявляти субкультури та нові культурні впливи;
- Формувати та підтримувати спільні цінності.

4. Розважати:

- Забезпечувати засоби розваг, відпочинку та релаксації;
- Зменшувати соціальну напругу.

5. Мобілізувати:

- Здійснювати кампанії з громадськими цілями, які пов'язані із політикою, війною, економічним розвитком, працевлаштуванням, а іноді й релігією [2].

Сьогодні Міжнародні принципи етики в журналістиці є чинним міжнародним документом, розробленим ЮНЕСКО під егідою ЗМІ у 1980-х роках. Прийнято на Консультативній нараді міжнародних та регіональних професійних журналістських організацій, 20 листопада 1983 року в Парижі (Франція).

Міжнародні та регіональні професійні організації об'єднали понад 400 журналістів з усього світу та провели численні консультативні зустрічі під егідою ЮНЕСКО. На цій основі були сформульовані наступні принципи, які мали стати спільною основою для розробки національного та регіонального кодексів етики:

Принцип 1. Право осіб на отримання правдивої інформації.

Народ має право розуміти об'єктивну картину дійсності через точну і повну інформацію, має право вільно висловлювати свою думку через різні форми культури та спілкування.

Принцип 2. Журналісти вірні об'єктивній реальності.

Перше завдання журналіста – забезпечити отримання людьми правдивої та достовірної інформації, чесно відображаючи об'єктивну реальність. Журналісти щиро подають факти, зберігаючи їх справжній зміст, розкриваючи найважливіші зв'язки та уникаючи перекозчень. Він використовує свої творчі здібності, щоб надати аудиторії достатньо матеріалу для формування точного й цілісного світогляду. Щоб якомога об'єктивніше зрозуміти походження, природу і суть подій, процес і стан речей.

Принцип 3. Соціальна відповідальність журналістів.

У журналістиці під інформацією розуміють суспільне благо, а не споживчий об'єкт. Це означає, що журналісти несуть відповідальність за передану інформацію. Беручи до уваги різні суспільні інтереси, вона підзвітна не лише тим, хто контролює ЗМІ, а й передусім громадськості. Соціальна відповідальність журналіста вимагає від нього діяти відповідно до свого морального сумління за будь-яких обставин.

Принцип 4. Професійна чесність журналістів.

Громадська роль вимагає від журналістів високого рівня професійної чесності, включаючи право не виконувати будь-яку роботу всупереч їхнім переконанням і відмовлятися розкривати джерела інформації. Професійна чесність не дозволяє журналістам погоджуватися на приватні інтереси, які суперечать суспільним. Етичні принципи для журналістів включають повагу до інтелектуальної власності, включаючи відсутність плагіату.

Принцип 5. Публічна доступність ЗМІ та участь громадськості в його роботі.

Характер професії вимагає від журналістів сприяти доступу громадськості до інформації та участі громадськості в роботі ЗМІ. Це включає обов'язок виправляти помилки та право на відповідь.

Принцип 6. Повага до приватності та людської гідності

Стандарти професійної етики вимагають від журналістів поважати людську гідність і приватне життя, а також захищати права та репутацію

людини від образ, наклепів і неправдивих звинувачень, як того вимагає міжнародне та національне законодавство.

Принцип 7. Повага до суспільних інтересів.

Професійні стандарти вимагають від журналістів поваги до соціальних інтересів, демократичних інститутів і суспільної моралі.

Принцип 8. Повага до спільних цінностей і культурного розмаїття.

Справжні журналісти відстоюють спільні цінності гуманізму, особливо мир, демократію, соціальний прогрес, права людини та національне визволення. Вони мають поважати відмінні риси, цінності та гідність кожної національної культури, а також право народів на вільний вибір і розвиток своїх політичних, соціальних, економічних і культурних систем. Як наслідок, журналісти активно залучаються до соціальних змін, спрямованих на розширення демократії. Завдяки діалогу журналісти створюють атмосферу довіри в міжнародних відносинах, тим самим сприяючи миру та справедливості, деескалації міжнародної напруженості, роззброєнню та національному розвитку. Етика вимагає від журналістів знати відповідні міжнародні угоди, заяви та резолюції.

Принцип 9. Усунути війни та інші лиха, з якими стикається людство.

Моральна відповідальність за повагу до спільних цінностей гуманізму вимагає від журналістів утримуватися від підбурювання або вибачення в будь-якій формі за загарбницьку війну, гонку озброєнь, особливо ядерну, та інші форми насильства, ненависті та дискримінації, включаючи расизм. У ньому наголошується на боротьбі з авторитарними режимами, колоніалізмом і неоколоніалізмом та іншими лихами, які спричиняють людські страждання, такими як бідність, недоїдання та хвороби. Журналісти допомагають розвіювати невігластво та непорозуміння у відносинах між народами, пробуджують співгромадян до потреб і прагнень інших народів, забезпечують повагу до прав і гідності всіх націй, усіх народів, усіх націй, незалежно від статі, раси, мови, національності, релігійних поглядів і філософських переконань.

Принцип 10. Сприяти новому міжнародному інформаційному порядку.

У сучасному світі журналісти працюють на встановлення нових міжнародних відносин загалом, і на новий міжнародний інформаційний порядок зокрема. Цей новий порядок розуміється як невід'ємна частина нового міжнародного економічного порядку, спрямованого на деколонізацію та демократизацію інформації та комунікацій (внутрішніх і міжнародних) на основі мирного співіснування народів та повної поваги до їх культурної самобутності. Відповідальність журналістів полягає у сприянні процесу демократизації міжнародних відносин у сфері інформації та комунікацій, зокрема для захисту та зміцнення мирних і дружніх відносин між націями [6].

У 1997 році група впливових американських журналістів, стурбованих негативним впливом громадськості та падінням довіри громадськості до ЗМІ, сформувала Комітет зацікавлених журналістів. Протягом наступних кількох років комітет організував низку зустрічей, семінарів та опитувань із журналістами, редакторами та читачами. У цих обговореннях взяли участь понад 3000 експертів. На основі отриманих результатів комітет визначив дев'ять фундаментальних принципів сучасної світової журналістики (див. таблицю 1.1).

Таблиця 1.1

Основні принципи журналістики в сучасному світі [6]

№	Назва
1	Автентичність є головним пріоритетом журналістики.
2	Журналістика в першу чергу має бути лояльною до громадян.
3	Суть новин – довіра.
4	Журналісти повинні бути незалежними від подій і людей, які вони висвітлюють.
5	Журналістика повинна самостійно контролювати діяльність влади.
6	Вона має забезпечити інформаційний простір для громадського обговорення, щоб охопити громадську критику та пошук компромісу.

7	Журналістика повинна прагнути зробити матеріал цікавим і актуальним.
8	Вона повинна повідомляти новини ретельно та пропорційно.
9	Журналісти мають користуватися такими умовами, які дозволяють їм діяти по совісті.

Отже, дані принципи складають фундамент, на якому будуються етичні уявлення та норми професії журналіста, і як українські так іноземні ЗМІ мають працювати за поданими принципами.

1.2 Нові тенденції в розвитку міжнародної журналістики

Становлення глобального інформаційного суспільства означає вдосконалення існуючих інструментів і появу нових, які використовує міжнародна журналістика. Сучасний етап розвитку глобальних комунікацій розпочався наприкінці 20 століття з використанням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій та глобальної інфраструктури.

Міжнародний потік інформації збільшується з кожним днем, демонструючи прозорість, відкритість та відповідність світовим стандартам обробки та поширення інформації. У той же час «громадянська журналістика» має великий вплив на міжнародному рівні, забезпечуючи кожному громадянину рівний доступ до інформації, використовуючи новітні форми комунікації та зовнішню політику великих країн. Загострюється конкуренція за інформаційний потік у Східній Азії та Західній Європі, розвиваються сучасні комунікаційні зв'язки між різними цивілізаційними системами світу.

Швидкий розвиток Інтернет-технологій сильно змінив міжнародну комунікацію, особливо міжнародну журналістику, і вплинув на глобалізацію ЗМІ. Поява електронних журналів, радіостанцій і телевізійних каналів збільшила аудиторію в усьому світі.

Вік інформаційного суспільства визначає інтенсивність міжнародного спілкування, яке розуміється як форма в загальній комунікаційній структурі, що виходить за межі сфери суспільного життя людей і є вихідною складовою забезпечення подальшого розвитку міжнародних відносин. [8]. Тому, виходячи з вище написаного, були визначені такі тенденції розвитку ЗМІ:

- Дигіталізація (оцифрування) - переклад усіх матеріалів у цифровий формат;
- Конвергенція - процес інтеграції, злиття різних технологій і об'єднання їх в єдину технологічну платформу;
- Мультимедіа - надання споживачам того самого інформаційного продукту через якомога більше каналів;
- Інтерактивність - здатність інформаційно-комунікаційних систем реагувати на поведінку користувачів [9].

Процес глобалізації в міжнародному середовищі призвів до появи та формування інноваційного інструменту міжнародного співробітництва, що використовується з дипломатичної точки зору, а саме публічної дипломатії, яка в сучасних умовах є важливим комунікаційним інструментом для країн, що використовується у внутрішній та зовнішній політиці. Під публічною дипломатією розуміється форма зовнішньоекономічної діяльності, в якій інтереси країни або різних національних об'єднань представляють через компетентні правові інститути, що виражають суверенну волю країни [1].

Громадська дипломатія також розглядається як довгостроковий інструмент, який може створити сприятливе середовище для зовнішньої політики та дипломатії загалом. Аналіз наукових даних показує, що публічна дипломатія є новою формою комунікації, що використовується у зовнішній політиці, що передбачає використання відповідними державними органами систем для взаємодії з іноземними партнерами. Це може охоплювати лобіювання, міжнародні зв'язки з громадськістю, національний імідж або брендинг. Як засіб створення сприятливого середовища для досягнення національних стратегічних цілей, публічна дипломатія втілюється в

політичному полі (розповсюдження національних і політичних цінностей, інтерпретація національного створення конкурентоспроможного інвестиційного профілю), соціальному (розуміння інтересів цільових аудиторій), (формування довіри населення з урахуванням стереотипів, що панують у суспільстві), безпеки (запобігання та управління кризами, управління ризиками, вирішення глобальних та національних проблем).

Ефективність використання публічної дипломатії залежить від поставлених цілей, застосованих механізмів комунікації, залучення державних органів до відповідних процесів, рівня інформаційно-організаційного забезпечення. У практиці держав-членів ЄС публічна дипломатія використовується як засіб налагодження та розширення співпраці з третіми країнами. Державні науковці наголошують на важливості використання публічної дипломатії для України, заявляючи, що це дозволить досягти таких цілей, як підвищення обізнаності про країну як міжнародного суб'єкта та збереження її репутації; розуміння позиції держави щодо глобальних проблем; просування зовнішньополітичних ініціатив у іноземних спільнотах; розбудова позитивного сприйняття країни в міжнародному потоці новин та інформованості громадськості; формування консенсусу щодо позитивного міжнародного співробітництва; вплив на громадську поведінку; розвиток співпраці з суб'єктами міжнародного середовища, наприклад, транснаціональними корпораціями, громадськими організаціями, діаспорами; роз'яснення внутрішніх та зовнішньополітичних рішень уряду і дії.

Тому, міжнародна комунікація, журналістика на сучасному етапі розвитку пов'язана з удосконаленням форм взаємодії, поширенням інформації, специфікою комунікації суспільства з державними органами. Нові технології визначають природу міжнародної журналістики та прискорюють доступ до інформації. Існують можливості для швидкого використання інформації для економічного розвитку та прийняття політичних рішень.

Наявність глобальної інфраструктури визначає здійснення міжнародного обміну для визначення місцезнаходження та існуючих оцінок. При цьому в дію вступають традиційні та інноваційні інструменти міжнародної комунікації та міжнародної журналістики. Використовувані інструменти мають відношення до зовнішньої політики країни, перебудовують усталену систему зовнішніх відносин у міжнародному співтоваристві, сприяють взаємодії, трансформують інтереси зовнішньої політики.

1.3 Огляд як журналістський жанр

Огляд – жанр журналістики, що містить оцінку однорідної сукупності фактів про певну сферу життя людей у певний період, з метою надання громадськості об'єктивної і цілісної картини дійсності, панорами життя [7].

Основна мета огляду як жанру полягає в тому, що журналісти мають створити реалістичну панораму з багатьох фактів, що виражають певні тенденції та закономірності їх еволюції. Об'єктами, що розглядаються, є реалії, які раніше не пояснювались або не були пояснені в засобах масової інформації (газети, журнали, радіо та телепередачі), а також теми – нові та вже створені повідомлення.

Підготовка новинного коментаря вимагає постійного та тривалого моніторингу його тематики — газети, журналу чи телешоу — для визначення сфери їх інтересів, характеристик змісту, дизайну та політики. Без цього важко підготувати навіть оперативну аргументовану критику дискурсу переглянутої публікації.

Огляд має специфічні характеристики – призначення тексту, спосіб відображення дійсності, спосіб отримання інформації. Метою оглядачів, які звертаються до такого роду новин, є інформування читачів про повний набір фактів, подій і ситуацій, що відбулися та виникли в певному регіоні та в певний період часу [7].

Щоб підготувати огляд, автори — рецензенти на повний або неповний робочий день — повинні використовувати різні методи збору інформації. Рідше — шляхом спостереження, частіше — за документами дослідження, офіційними документами, статистикою.

Жанр огляд заснований на розумінні подій і фактів і обмежений певними часовими та географічними рамками. Зазвичай він суворо циклічний.

Характеристика жанру: Журналісти звертаються не до окремого факту, не до окремої події, а до більшої сукупності фактів, подій, ситуацій, явищ, сторін суспільного життя. Дисциплінарна основа — це сукупність соціальних фактів, представлених у вигляді огляду життя певного суспільства чи регіону.

Кожен факт не розглядається окремо, а є частиною більшого цілого. Найважливіше в даному випадку є не міркування автора, а сутнісне вираження події, явища, процесу. Панорамність картини досягається фактами, наданими журналістом, з одного боку, максимально ширше висвітлюючи дійсність, а з іншого боку — різної глибини зображення.

За своїми характеристиками огляд є специфічним жанром, близьким до листів, статей та хронік. Підтримка реальних фактів ближча до кореспонденції, рух ідей ближче до статті, а домінування особистих думок ближче до колонки за очевидними особистими принципами. Але, ці самі фактори відрізняють журнал від тих типів створення новин, які йому близькі.

Сучасна журналістика виділяє наступні види оглядів за головними ознаками:

1) Відносно інтерпретації реальності:

- огляди реальності - огляди новин, які формують образ світу;
- огляди робіт - не тільки моделювання образу світу, а й оцінка елементів моделювання та мислення для пояснення явищ або прогресу;

2) За ступенем узагальнення інформації та впливу на громадськість:

- інформаційні - переважно з функцією розповсюдження, група тем дослідження представлена в панорамному вигляді. Вони включають факти, які моделюють панораму подій, що відбуваються в певний час у різних частинах регіону;

- аналітичні - сприяють розумінню дійсності та дії. У ньому автор не обмежується поданням інформації про те, що відбулося в певній місцевості та періоді, а створює панораму певної ситуації та акцентує на ній увагу;

3) За формою відтворення:

- повні;

- сегментовані - складені з різних частин, блоків, об'єднаних спільною ідеєю. Кожен розділ таких рецензій може мати окрему назву, написану іншим автором;

4) За змістом:

- універсальний;

- тематичні - присвячується єдиній темі [5].

Огляд як жанр має свої, своєрідні типи:

1. Публіцистичний огляд має свою тематику дослідження – це тематично систематизовані факти та події, обмежені часом і простором. Для такої перевірки можуть бути використані факти, які були відтворені – цитати з літературних джерел. Проте їхня частка незначна в порівнянні з фактами, оприлюдненими вперше. Особливістю відтворення в оглядах новин є панорама подій і фактів. Цей огляд поєднує кілька методів аналізу: листування, статті. Цей тип цензури також може включати листування та телефонні дзвінки. У листуванні автор може задавати питання не тільки в панорамному зображенні фактів, а й у статті, щоб розкрити, пояснити явище, що стоїть за цим. Як і в репортажі, автор може представити зв'язну презентацію події як учасник.

2. Огляди ЗМІ. Предметом огляду ЗМІ є газети, радіо і телебачення, а завданням - популяризувати газети, журнали, радіо і телебачення, орієнтувати інформацію читачів у різноманітних новинних матеріалах і

сприяти продажу періодичних видань. Метою цих оглядів є управління потребами та інтересами аудиторії ЗМІ. Зміни цілей і завдань медіа-коментування вплинуть на зміни сприйняття та репрезентації.

3. Огляд листів полягає не лише у відтворенні фактів і подій листів, їх аналізі, а й у відтворенні авторських поглядів, оцінок їх, а також у розкритті причин, настроїв і переживань для вираження громадської думки.

4. Огляд преси – це різновид коментування новин. Його завдання – узагальнити досвід ЗМІ. Ці огляди зазвичай розміщують у газетах. Вони містять важливі оцінки, рекомендації [5].

Висновки до першого розділу

1. Міжнародна журналістика – це вичерпна та неупереджена журналістська інформація та аналіз поточних міжнародних процесів чи конкретних подій, проведені з використанням науково обґрунтованих політичних і суспільствознавчих методів, яскравої емоційно-стилістичної мови та чітко викладають позицію автора. Сьогодні міжнародна журналістика – це більше, ніж просто швидке, своєчасне висвітлення подій на міжнародній арені. ЗМІ стали повноцінним гравцем у міжнародному процесі. Крім того, вони часто встановлюють пріоритети (порядок денний) для урядових та міжнародних дискусій з певних питань. Глобалізація ЗМІ сприяла як позитивним, так і негативним явищам. З одного боку, світ посправжньому пов'язаний завдяки супутниковому ТБ. З іншого боку, великі групи країн стали нерівними в глобальному обміні інформацією. Коли суспільство та влада залежать від ЗМІ, якість медіа-діяльності відіграє важливу роль у висвітленні міжнародних подій, особливо суспільно важливі функції неупередженого інформування та всебічного аналізу.

2. Міжнародна журналістика на сучасному етапі розвитку спрямована на вдосконалення форм взаємодії, поширення інформації та специфічного спілкування суспільства з державними органами. Нові технології визначають характер міжнародних новин і прискорюють доступ до інформації.

Інформація може бути швидко використана для економічного розвитку та формування політики.

Наявність глобальної інфраструктури визначає здійснення міжнародних обмінів для визначення місць розташування та існуючих оцінок. У той же час у дію вступили традиційні та інноваційні інструменти міжнародної комунікації та міжнародної журналістики. Використовувані інструменти пов'язані із зовнішньою політикою країни, реконструюють усталену систему дипломатичних відносин міжнародного співтовариства, сприяють співробітництву, трансформують зовнішньополітичні інтереси.

3. Огляд – це жанр журналістики, що складається з оцінки однорідної сукупності фактів про певну сферу життя людей у певний період з метою надання громадськості об'єктивної та цілісної картини дійсності, панорами життя. Основна мета огляду як жанру полягає в тому, щоб журналісти створювали реалістичну панораму багатьох фактів, щоб виражати певні тенденції та закономірності їх розвитку. Об'єктами, які розглядаються, є реалії, які не були пояснені раніше в ЗМІ (газети, журнали, радіо і телебачення), а теми - нові та створені повідомлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Makarenko Ye., Ryzhkov M. and Pipchenko N. (2016), *Zovnishnopolitychni komunikatyvni tekhnolohii: pidruchnyk* [Foreign-political communication technologies: textbook], Tsentr vilnoi presy, Kyiv, Ukraine
2. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
3. Журналістика: словник-довідник / авт-уклад. І.Л. Михайлин. К: Академвидав, 2013. 320 с.
4. Іванов В. Ф., Дудко О. С. Міжнародна журналістика. Міжнародний піар. Київ. 2011. 288 с.
5. Кузнецова О.Д. Аналітичні жанри і методи преси : навч. посіб. / Олена Дмитрівна Кузнецова. Львів: ПАІС, 2013. 196
6. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
7. Огляд – це... Види оглядів та їх значення. URL: <https://bigbro.com.ua/oglyad-tse-vidi-oglyadiv-ta-yih-znachennya/>
8. Опрятний С. Міжнародне спілкування (теоретичні основи): монографія. Запоріжжя: КПУ, 2012. 212 с.
9. Прутцков Г.В. История зарубежной журналистики: учебнометодический комплекс / под ред. Я. Засурского. Москва: Аспект Пресс, 2011. 431 с.

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ

Як відреагували закордонні ЗМІ на перший день повномасштабного вторгнення росії в Україну?

З 2014 року на території України триває затяжна російсько-українська війна, розв'язана росією з метою розширити контроль над частиною світу та відновити втрачений після розпаду СРСР статус «наддержави». Ескалація конфлікту, що проявлялася у тривалому нарощуванні російських військ вздовж кордону України з рф та білоруссю з березня 2021-го, викликала занепокоєння у міжнародній спільноті та дискусії щодо потенційного вторгнення. Закордонні ЗМІ ретельно відстежували заяви світових лідерів та аналізували різні джерела, такі як супутникові знімки та звіти розвідувальних служб, на предмет розвитку конфлікту. Ще наприкінці 2021 року деякі ЗМІ на основі отриманих даних прогнозували дати початку російського вторгнення в Україну попри те, що сама росія заперечувала наміри напасти на Україну.

24 лютого 2022 року близько 4 години російський диктатор володимир путін оголосив про початок «спеціальної воєнної операції» на території України з метою «демілітаризації та денацифікації», фактично ж оголосив війну. За кілька хвилин після його промови у різних містах України пролунали ракетні удари. З цього часу закордонні інформаційні агентства та видання почали онлайн-трансляцію головних подій війни в Україні. Ми пропонуємо вам ознайомитися з новинними блоками CNN та Associated Press за 24 лютого, перший день повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Телеканал CNN. Міжнародний телеканал CNN, головний офіс якого розташований у США, цього дня опублікував 171 новину у рубриці «Російсько-українська війна: Оновлення наживо». Новинна складова переважно забезпечувалася замітками (зокрема, заяви світових лідерів,

запровадження міжнародних санкцій проти росії, безпекова ситуація у містах України), прямих включень було 12.

У прямому ефірі журналісти CNN розповідали про вибухи у Києві, свідками якого стали, брали інтерв'ю у харків'ян, які ховалися від ракетних обстрілів у метро. Крім того, одне з прямих включень було з Москви; кореспондент повідомляв про розпал антивоєнних протестів у столиці росії. CNN опублікував лиш кілька власних фотографій з місця подій, натомість редактори ілюстрували новини фоторепортажами колег з AFP, AP, Reuters. Ймовірно, невелика кількість прямих включень та відсутність повноцінного власного фоторепортажу продиктована небажанням керівництва каналу піддавати співробітників потенційній небезпеці.

Окрім заміток та репортажів з місця подій, журналісти також підготували 8 аналітичних матеріалів, у яких пояснили своїй аудиторії важливість рішення щодо відключення системи SWIFT у росії, особливості застосування статті 4 НАТО країнами-членами Альянсу, деталі реакції Білого Дому у США на політичне рішення путіна тощо. Ці журналістські тексти доповнені коментарями експертів, відповідними ілюстраціями, а також заявами політиків.

Телеканал CNN, дотримуючись журналістських стандартів, надав достовірну та актуальну інформацію про те, що відбувалося в Україні 24 лютого. Репортери уникали таких термінів, як «війна» та «повномасштабне вторгнення», натомість описували події як «неспровокований та невиправданий напад росії на Україну». Особливу увагу приділили заявам американських політиків, зокрема президента США Джо Байдена і держдепа Ентоні Блінкена, а також посилалися на дані американських державних служб. Натомість, журналісти не висвітлили реакцію країн-сусідів України на повномасштабне вторгнення. Це зумовлено тим, що попри те, що телеканал CNN позиціонує себе як міжнародне інформаційне агентство, він, здебільшого, орієнтується на американського споживача та формує новинну стрічку в залежності від суспільного інтересу та значущості для регіону.

Associated Press. Одне з найбільших інформгентств Associated Press запустило окрему рубрику “Російсько-українська війна”, у якій збирає аналітичні матеріали на тему війни в Україні, а також оновлює стрічку новин у реальному часі.

24 лютого 2022 року на сайті агентства вийшов матеріал “росія атакує Україну, у той час, як зухвалий путін попереджає США та НАТО”. Група журналістів збрала актуальну інформацію, що з’явилася у перші години після повномасштабного вторгнення: офіційна реакція української влади, актуальна ситуація у регіонах країни станом на час публікації, заяви президента рф володимира путіна та відповідь міжнародної спільноти на дії країни-агресора. Наприкінці матеріал контекстуалізований – читачів повідомляють про події, які передували повномасштабному вторгненню росії в Україну.

Крім того, редактори вели пряму трансляцію на тему російсько-української війни. Від 24 по 25 лютого було опубліковано 44 новини, 36 з яких присвячені реакції світової спільноти на повномасштабне вторгнення, зокрема санкціям проти рф, надання притулку українським біженцям, заявам лідерів країн світу. Повідомлення, які публікуються на цій сторінці, оформлені у жанрі замітки, не завжди доповнюються додатковою інформацією, на відміну від CNN. У матеріалах журналісти посилаються на виступи політичних осіб, офіційні повідомлення влади України та інших країн та пресрелізи компаній та міжнародних організацій. У прямій трансляції немає власних новин, доповнених унікальними коментарями, що зумовлено прагненням якомога оперативніше подати новину.

Рубрика від Associated Press доповнена фоторепортажами з місць подій, зокрема з Харкова, Києва та Львова, що допомагає читачу отримати більш повну картину подій, що відбувалися. На фото зафіксовані поранені цивільні мешканці, зруйновані будинки, біженці та люди, що спускаються до укриттів під час повітряної тривоги.

POLITICO. Медіаплатформа POLITICO, що спеціалізується на політичній журналістиці, опублікувала 23 новини від 24 лютого, що висвітлюють повномасштабне вторгнення росії в Україну.

Аналітичний матеріал під назвою “Після оголошення путіним війни по Україні спалахують бої”, який був випущений о 4:18 ранку, детально описує перші години після оголошення володимиром путіним війни. Зокрема журналіст зібрала офіційні повідомлення від українських та російських посадовців, а також доповнила новину реакцією Джо Байдена. Крім того, вона іронічно передала основні тези промови путіна, дотримуючись журналістських стандартів.

Більшість матеріалів, опубліковані 24 лютого, стосуються санкцій, які планували запровадити європейські лідери проти росії. Журналісти детально аналізували їх вплив на економіку країни-окупанта, а також на самі держави. Кожна новина супроводжувалася довідкою, що знайомила читача з подіями, що передували.

Окрім матеріалів, написаних безпосередньо журналістами, на сайті також присутні два матеріали з рубрики “Думка”. Ульріх Шпек, редактор німецького видання, що спеціалізується на зовнішній політиці ФРН, зокрема, наголошує на необхідності Європі стримувати путіна. Інший автор, Беатріс Фін, лауреат Нобелівської премії миру, розглянув ядерну загрозу зі сторони росії та наскільки вона є небезпечною для країн світу.

У перший день повномасштабного вторгнення в Україну, 24 лютого, провідні закордонні масмедіа оперативно та об’єктивно висвітлювали події в Україні. Створені окремі рубрики на тему російсько-української війни спрощують пошук та допомагають аудиторії швидше знайти необхідну інформацію, а завдяки різним форматам та способам подачі матеріалу, про війну в Україні можуть дізнатися якомога більше іноземних громадян.

Загроза ядерної війни: як Захід оцінює ймовірність ядерного удару

У перші дні війни, коли президент РФ Володимир Путін перевів російські ядерні сили «в особливий режим» бойового чергування, Захід насторожився. Вперше з часів холодної війни європейське суспільство відчувало страх перед ядерною загрозою з боку Кремля.

Згідно з даними World Population Review, у світі налічується близько 13 080 ядерних боєголовок, 6257 (1458 активних, 3039 доступних, 1760 вийшли з ладу) з яких належать Росії. Друге місце по кількості такого виду зброї посідає США – 5550 (1389 активних, 2361 доступних, 1800 вийшли з ладу), на третьому – Китай, що має 350 одиниць ядерної зброї. Чи ймовірно, що Путін, попри відповідну реакцію у відповідь, наважиться застосувати ядерний удар проти своїх західних противників? На це питання намагалися дати відповідь журналісти таких провідних видань, як The New York Times, Financial Times, The Guardian.

The New York Times: Божевільне балансування на межі можливого і переоцінка поглядів Східної Європи

Кореспондент Білого дому Девід Сенгері та журналіст Вільям Брод зазначають, що у відповідь на дії Росії Сполучені Штати могли перейти в бойову готовність, натомість адміністрація президента США Джо Байдена вирішила не розпалювати конфлікт. У матеріалі «Путін оголошує ядерну тривогу, а Байден прагне деескалації» вони окреслюють, що Вашингтон не сприйняв погроз Кремля, натомість дав зрозуміти, що статус готовності США не змінився.

Посилаючись на джерела серед американських чиновників та наводячи слова експертів з питань ядерної безпеки, журналісти зауважують, що схожими погрозами Путін намагається перевірити, наскільки далеко він може зайти у протистоянні з західним світом. Проте поки його погрози «не поєднуються з доказами», тож ця риторика є не більше, ніж «божевільним балансуванням на межі можливого».

Протягом матеріалу вони ставлять під сумнів стан психічного здоров'я путіна, чим продовжують популяризувати думку про те, що у лідера росії «послаблене уявлення про реальність» та хибне бачення ситуації як в Україні, так і в світі.

У іншому матеріалі, «Війна путіна з підкорення України об'єднує Східну Європу в тривозі», журналіст Ендрю Хіггінс описує, як країни Східної Європи, які межують з росією, відреагували на потенційну ядерну загрозу з боку сусіда. Він зауважує, що більшість країн побоюються, що імперіалістичні плани путіна, що почалися з війни в Україні, обернуться для них «катастрофою». Хіггінс умовно поділяє країни Східної Європи на ті, які і до війни в Україні були «русофобними», як Польща та Естонія, та ті, хто змінили своє ставлення після 24-го лютого, як Угорщина чи Чехія. Зокрема, він наводить приклад прем'єр-міністра Угорщини Віктора Орбана, який попри дружні стосунки з росією, запровадив санкції проти країни. Водночас автор наводить історичні паралелі, які допомагають читачеві отримати загальне розуміння настроїв, що переважають у тій чи іншій країні.

Попри те, що матеріал розміщений у розділі «Ядерна загроза», у ньому немає прямої згадки про те, як країни Східної Європи готуються до ядерної загрози з боку росії. Окрему увагу автор приділив Польщі, яка межує з Україною та історично не раз зазнавала вторгнення росії. Він описує, які антиросійські настрої панують серед громадян Польщі, а також як країна допомагає Україні боротися з російськими окупантами.

Financial Times: Російська військова доктрина залежить від ядерної зброї

На відміну від колег з NYT, які вбачають у погрозах Кремля щодо ядерної зброї більше загрози з Заходом, аніж реальний план дій, Financial Times більш серйозно розглядає варіант застосування президентом рф володимиром путіним зброї такого виду. Так, Джеремі Шапіро у матеріалі «Ядерна тривога Росії означає, що НАТО має діяти обережно» вбачає, що війна в Україні може призвести до ядерної ескалації через «еволюцію мислення росії та її нестійке військово-політичне становище». Він зазначає, що

найбільш імовірним варіантом є застосування Кремлем тактичної ядерної зброї, зокрема щоб запобігти або покласти край інтервенції НАТО. У своєму матеріалі журналіст застерігає, що країни-члени Альянсу мають більш обережно будувати свою політику по відношенню до росії, аби уникнути ядерної ескалації.

Інший матеріал, опублікований під назвою «Захід серйозно сприймає загрозу ядерної зброї Путіна», дублює тези щодо серйозності намірів росії застосувати ядерну зброю. Журналісти визначають стратегію путіна, як «ескалацію заради деескалації», і пояснюють, що вона є наслідком військових невдач і посиленням тиску на владу через санкції, запроваджені після 24 лютого. Для того, щоб читач краще розумів причини та зв'язок між заявами лідерів США та росії, роз'ясненнями міжнародних експертів, матеріал доповнено короткими абзацами, які інформують про події, що передували.

Журналісти згадують про кризу 2000 – 2001 року між Пакистаном та Індією, і, порівнюючи визнають, що вперше, коли визнана ядерна держава відкрито перейшла до «боевої готовності». Підбиваючи підсумки, читача заспокоюють, процес запуску ядерної зброї – це не простий натиск на кнопку, проте попереджають, що враховуючи «дефіцит раціонального мислення» у росіян, Заходу слід бути насторожі.

The Guardian: Загроза ядерної війни з боку росії залишається на низькому рівні

Британське видання The Guardian дає досить обнадійливий прогноз щодо ймовірності застосування президентом рф володимиром путіним ядерної зброї. У матеріалі «Чи дійсно Володимир Путін використовує ядерну зброю?» журналісти пояснюють читачу, наскільки реальною є загроза з боку Москви. Матеріал розбитий на кілька блоків, які дають відповіді на найпоширеніші запитання на цю тему: що сказав Володимир Путін про російську ядерну зброю; чи мають слова Путіна якийсь конкретний військовий зміст; що думають західні уряди та чи росія сказала щось більше

після неділі, щоб пояснити себе. Завдяки структурі матеріалу читач може прогорнути до частини тексту, яка є для нього абсолютно новою або більш цікавою.

Журналісти, звертаючись до думки експертів, інформують, що погрози ядерною зброєю є нічим іншим, як традиційною доктриною російської системи, чим підтверджують тези своїх колег з інших видань. Вони зазначають, що формулювання путіна могли бути «навмисно неоднозначними», щоб мати більше кроків на дипломатичній шаховій дошці. Крім того, журналісти нагадують, що погрози застосування ядерної зброї з боку росії звучать не вперше, тому і ставитися до них потрібно не більше, ніж до «залякувань». У блоці «Що думають західні уряди?», The Guardian наводить до прикладу заяву міністра оборони Великої Британії про те, що такі заяви є моментом «відволікання» від програшу у війні в Україні. Крім того, журналісти додають коментар співдиректора аналітичного центру Basic, натомість упускаючи заяви представників влади інших країн щодо ситуації. Через це, можна вважати, що читач не отримав повну відповідь на питання, яке поставило видання. Замість висновку журналісти наводять цитату чергового експерта, який пояснює, що за такими діями Кремля насправді може стояти бажання ескалації конфлікту в Україні, аніж загравання з країнами НАТО.

Пізніше The Guardian публікує думку політолога Крістіна Вен Бруусгора – «Поки Росія бореться в Україні, чи порушить Путін ядерне табу?». Автор у своїй публікації порушує питання, навіщо путін оголосив світові про підвищення ядерної готовності. Проводячи аналогії з попередніми політичними рішеннями Москви, Крістін Вен Бруусгор заявляє, що за останні 12 років Кремль не змінювала своєї доктрини, що полягала у «ймовірності використання ядерної зброї лише в ситуаціях, які загрожують існуванню самої держави». Тож, як зазначає автор росії не потрібно використовувати цю зброю в Україні для досягнення військового результату,

якого вона прагне. Натомість, ці заяви лунали більше для західних країн, як засторога – не втручатися у так званий «локальний конфлікт».

Крім того, Крістін Вен Бруусгор припускає, що росії слід змінити свій «посібник», адже її лідери не передбачали жорсткої відповіді Заходу на повномасштабне вторгнення в Україну. Він додає, що тиск, який чинять країни світу на Москву, можуть розглядатися як «екзистенційна загроза» і піддає сумніву прозорість та конструктивність рішень путіна. Втім, досі головним аргументом того, що ядерна загроза залишається на низькому рівні, автор визначає те, що ядерна війна є «найнебезпечнішим сценарієм», з яким країни можуть зіткнутися.

Протягом кількох днів після оголошення володимира путіна, журналісти видань The New York Times, Financial Times, The Guardian надавали закордонному читачу більш детальну та повну картину, що передувало цій заяві, на чому ґрунтується військова доктрина росії та чи варто Заходу бути насторожі. Журналісти доповнювали свої матеріали коментарями впливових експертів, історичними довідками та залишали посилання на більш детальну інформацію для тих, хто зацікавлений в темі. Попри різний формат та спосіб подачі матеріалу, з оглянутих матеріалів можна зробити висновок, що заяви щодо ядерної загрози з боку Кремля, у більшій мірі, є видом залякування та способом ведення геополітичної гри. Та втім, наголошують журналісти, рішення президента рф володимира путіна останнім часом є досить непередбачуваними, тож слід ретельно та постійно слідкувати за заявами, що лунають з Москви.

ВИСНОВКИ

У процесі написання бакалаврської роботи нами було описано особливості, функції та принципи міжнародної журналістики. На прикладах ми виявили, як поширюється інформація про Україну в Європі та світі, що дає краще розуміння, яке має закордонне суспільство враження про Україну. Крім того, ми охарактеризували нові тенденції розвитку в міжнародній журналістиці і дійшли висновку, що завдяки новим технологіям доступ до інформації став більш відкритим та прискореним, що впливає на формування політики та розвиток країн світу.

Аби показати важливість формування іміджу України у закордонних медіа та вплив цих журналістських матеріалів на думку західного суспільства, ми проаналізували добірку журналістських матеріалів найбільш популярних іноземних ЗМІ.

Ми зробили акцент на матеріалах про війну в Україні, що розпочалася 24 лютого і є значущою історичною подією, що впливає не лише на Україну, росію та сусідні країни, а й на світ загалом. Нами було написано 3 новинних матеріали у жанрі огляд. Ми проаналізували новинну стрічку провідних закордонних ЗМІ у перший день повномасштабного вторгнення, оглянули реакцію медіа на ядерну загрозу з боку росії.

Завдяки цим журналістським матеріалам український читач зможе ознайомитися з актуальними та значущими подіями у контексті війни в Україні, а також проаналізувати, яке бачення країни сформоване закордоном.

Матеріали, написані нами під час роботи над бакалаврською роботою, можуть бути використані як приклад для створення схожих публікацій всеукраїнськими ЗМІ та їх розповсюдження через сайти, соціальні мережі. Це дозволить розширити аудиторію видання та привернути увагу суспільства до важливих подій у ході російсько-української війни.